

все частіше, знаходиться людський фактор. При цьому об'єктом дослідження стає не окремий працівник, а трудові колективи. В наш час як ніколи раніше загострилися проблеми забезпечення конкурентоспроможності колективу підприємств. В основі цього процесу знаходяться економічний, соціальний, мотиваційний, правовий та організаційний механізми управління конкурентоспроможністю колективу, що детально розкрито в даній статті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Глевацька Н.М. Конкурентоспроможність робочої сили регіону: методологія та напрями забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук: 08.09.01 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / Н.М. Глевацька. — К., 2006. — 19 с.

2. Коломієць В.М. Розвиток конкурентоспроможності персоналу машинобудівних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / В.М. Коломієць. — Запоріжжя, 2008. — 20 с.

3. Усатенко О.В. Теоретичні аспекти оцінки конкурентоспроможності управлінського персоналу / Усатенко О.В., Грошелева О.Г. // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2005. - №3. - С.80-86.

4. Щур С.О. Конкурентоспроможність управлінського персоналу як необхідна умова успіху організації на ринку // Економіка та підприємництво. - 1999. - Вип. 3. - С. 72-75.

5. Демарко Т. Человеческий фактор: успешные проекты и команды, 2-е издание / Т. Демарко, Т. Листер; пер.с англ. - СПб: Символ-Плюс, 2005. - 256 с.

6. Поліщук О.С. Колектив у соціальній структурі суспільства (соціально-філософський аналіз) / О.С. Поліщук // Наукове видання Збірник наукових праць Гілея:науковий вісник. - 2011. - № 46. Режим доступу до статті: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_46/Gileya46/F15_doc.pdf.

7. Ярославцева Е.И. Человек в перспективе сетевой парадигмы (опыт синергетического подхода) / Е.И.Ярославцева. - М.: «Динтер», 2007. - 235 с.

Аннотация. Определены теоретические основы механизма управления конкурентоспособностью коллектива предприятия.

Ключевые слова: механизм, управление, конкурентоспособность, коллектив.

Summary. Defined the theoretical basis of the collective management mechanism competitiveness predpriyatiya.

Keywords: mehanizm, management, konkurentspobnost, collective of.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 338.242.3

НЕОБХІДНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ЯК СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Коковіхіна О.О., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

У даній статті, за допомогою визначення мети, сутності, основних завдань та функцій контролінгу, було обґрунтовано доцільність впровадження фінансового контролінгу в систему управління підприємством залізничного транспорту.

Ключові слова: фінансовий контролінг, підприємство залізничного транспорту, функції фінансового контролінгу, цілі та завдання фінансового контролінгу.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Українські підприємства на сучасному етапі всі більшою мірою відчують необхідність в нових

методах і інструментах управління фінансами, які відповідають зовнішньому середовищу функціонування, що динамічно змінюється. Не є виключенням й підприємства залізничного транспорту, які знаходяться під впливом реформ.

Однією з причин виникнення кризових ситуацій на вітчизняних підприємствах є низький рівень розвитку менеджменту, оскільки некваліфіковані та помилкові дії керівництва призвели більшість підприємств до банкрутства. Контролінг допомагає передбачити всі можливі несприятливі економічні ситуації та уникнути їх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблематику сутності та ефективності фінансового контролінгу досліджували у своїх працях такі закордонні і вітчизняні науковці, як: М.С. Пушкар[1], О. Сафаров[2], Н.Д. Собкова[3], О.О. Терещенко[4], С.Г. Фалько[5], Д. Хан[6].

Проте в даний час не існує чіткого поняття фінансового контролінгу, що зумовило доцільність уточнення його суті, визначення цілей, об'єктів, функцій і завдань.

Мета дослідження – висвітлення суті фінансового контролінгу, його видів, функцій та призначення в сучасній економіці, як системи управління фінансами підприємства з метою забезпечення його платоспроможності та ліквідності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз концептуальних основ контролінгу і підходів до суті фінансового контролінгу в роботах російських і українських авторів, дозволив погодитися з Кузаковою О.А. і визначити фінансовий контролінг «як підсистему контролінгу, що здійснює орієнтоване на результат управління фінансами підприємства за допомогою використання методів і інструментів фінансового менеджменту, забезпечення безперервного потоку внутрішньої і зовнішньої інформації для ухвалення управлінських рішень»[7].

Об'єктами фінансового контролінгу є грошові потоки і структура капіталу підприємства. Суб'єктами фінансового контролінгу є фінансові контролери. В даний час на підприємствах головним контролером є фінансовий директор. Базою для визначення завдань є цілі фінансового контролінгу.

Цілями фінансового контролінгу є:

Забезпечення оптимального рівня ліквідності;

Підтримка платоспроможності в довгостроковому періоді;

Забезпечення рентабельності.

Для досягнення цілей фінансового контролінгу необхідне виконання наступних завдань:

- розробка, координація і реалізація фінансових планів підприємства;
- розробка методів складання і аналізу фінансової звітності;
- оцінка фінансових методів і рішень в області управління фінансами і консультування підрозділів в процесі досягнення мети;
- розробка і вживання завдань і методів вирішення питань, пов'язаних з податками;
- взаємоузгодження внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства шляхом бюджетування [8, стр.68].
- формування системи, принципів і організаційної структури фінансового контролінгу.

Узагальнення теоретичного матеріалу і досвіду закордонних компаній дозволяє затверджувати, що впровадження системи фінансового контролінгу дозволить вирішити наступні проблеми управління:

- низька платіжна дисципліна структурних підрозділів;
- неконтрольована дебіторська заборгованість;
- нестача оборотних коштів;
- відсутність або слабе управління витратами;
- низька оперативність отримання фактичної інформації про поточну діяльність підрозділів і компанії в цілому;
- недосконалість системи внутрішньої фінансової звітності.

З метою досягнення мети та виконання основних завдань, основними функціями системи фінансового контролінгу на підприємстві можна вважати такі:

- Планування (фінансове планування, забезпечення оптимального співвідношення власних і позикових фінансових коштів, планування і оптимізація податкових виплат, планування зростання вартості підприємства).
- Аналіз (використання оптимального набору фінансово-економічних показників для аналізу фінансової звітності).
- Облік (розробка системи звітності, методів аналізу звітності).
- Моніторинг (розробка системи раннього запобігання, аналіз відхилень).
- Контроль (контроль відповідності фактичних показників плановим).
- Інформаційне забезпечення (розробка системи своєчасного забезпечення інформацією про фінансовий стан і перспективи всіх підрозділів підприємства).

Рисунок 1 – Основні складові фінансового контролінгу

• Корегування (корегування за необхідності окремих цілей і показників фінансового розвитку у зв'язку із зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури фінансового ринку і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності підприємства [9, стр.173-177].

Існує кілька підходів до визначення місця контролінгу в організаційній структурі підприємства. Головна різниця між ними полягає в характері підпорядкованості служби контролінгу: безпосередньо директору підприємства чи фінансовому директору. Враховуючи коло функцій і завдань, які виконує контролінг, відділ контролінгу повинен бути включений у структуру фінансово-економічних служб підприємства, які підпорядковуються фінансовому директору. В Європі досить часто керівник фінансово-економічного відділу, в компетенції якого перебувають фінанси, бухгалтерія, виробничий облік і калькулювання, виконує одночасно функції контролера і фінансиста. На американських же фірмах ці функції, як правило, розділені.

Висновок. Отже, фінансовий контролінг під час запровадження на підприємстві допоможе

запобігти виникненню кризових економічних ситуацій, ідентифікувати причини фінансових проблем та ефективно їх усунути. Подальші дослідження будуть націлені на розробку методичного підходу щодо впровадження фінансового контролінгу в діяльність підприємств залізничного транспорту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
2. Сафаров О. Практика контролінга: що прешається успіху? // Консультант. – 2007. – № 23. – С. 27-31.
3. Собкова Н.Д. Концептуальні ознаки контролінгу у фінансовій системі України // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Спец.-вип., присвяч. Міжнар. наук.-практ. конф. "Контролінг у бізнесі: теорія і практика". – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 512 с.

4. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 554 с.

5. Фалько С.Г. Контроллинг: национальные особенности – российский и американский опыт // "Контроллинг. Технологии управления". – 2005. – № 2. – С. 14-18.

6. Хан Д., Планирование и контроль: концепция контроллинга / Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.

7. Кузакова О. А. Финансовый контроллинг: точка зрения // Современный менеджмент: проблемы и перспективы: Труды

науч.-практ. конф. 15 марта 2008 г. – СПб.: СПбГИЭУ. – 2008. – 0,28 п. л.

8. Башкатова Ю.И. Контроллинг: Учебно-методический комплекс – М.:Изд. центр ЕАОИ. 2009. – 104 с.

9. І.М. Погорелов, А.В. Сахно. Фінансовий контролінг, як основа ефективного управління фінансами підприємства. Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”. - 2009. - № 34. - 181 с.

Аннотація. В даній статті, з допомогою определения цели, сущности, основных заданий и функций контроллингу, была обоснована целесообразность внедрения финансового контроллинга в систему управления предприятием железнодорожного транспорта.

Ключевые слова: финансовый контроллинг, предприятие железнодорожного транспорта, функции финансового контроллинга, цели и задания финансового контроллинга.

Summary. In this article, by determination of purpose, essence, basic tasks and functions of controlling, expedience of introduction of financial controlling was grounded in control system by a railway enterprise.

Keywords: financial controlling, railway enterprise, functions of financial controlling, aims and tasks of financial controlling.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Лисьонкова Н.М.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Назаренко І.Л.

УДК 336.71

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ БАНКУ

**Нескородєва І.І., к.е.н., доцент,
Єфімова Ю.І., студентка (ХНЕУ)**

У статті представлені і узагальнені сучасні підходи щодо визначення сутності поняття «фінансові ресурси банку». Визначено та проаналізовано основні джерела формування банківських фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансові ресурси банку, власні кошти, залучений капітал.

Постановка проблеми. Актуальність. Реформування економіки України – одна з необхідних умов інтеграції країни в світове співтовариство. Успішність реформування, спрямованого на створення ринкового господарства, значною мірою залежить від стану банківської системи. Це обумовлено особливою роллю банківських установ як провідних фінансових посередників, що забезпечують переміщення фінансових ресурсів між секторами економіки. В свою чергу ефективна діяльність банків можлива лише за наявності достатнього обсягу фінансових

ресурсів. Тому проблеми, пов'язані з ефективним формуванням банківських фінансових ресурсів, залишаються надзвичайно актуальними для банківських установ України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Вивченню питань сутності та формування фінансових ресурсів банків присвячено багато праць вчених-економістів. Вагомий внесок в дослідження цього питання зробили такі вчені як: М. Алексеєнко [1], В. Бочаров [2], А. Вовканич [3], С. Землячов [4], С. Коваль [5], О. Лаврушин [6],